

La comunicació vinculada amb l'Església: expressió dels cicles vitals de la població pirinenca

La comunicació, la capacitat d'explicar la nostra realitat més enllà del propi espai en què ens movem, ha estat un element clau en la cultura del cristianisme.

Evangelitzar és bàsicament comunicar la Bona Nova, és a dir el missatge que deixa Jesucrist amb el seu testimoni.

De la Bíblia al més petit document imprès per un rector. Tots i cadascun d'ells té un motiu d'existir: explicar el missatge cristià.

Avui, però, en la marea d'informacions diverses en què ens veiem submergits quotidianament, el missatge evangèlic corre el perill de diluir-se i també les raons de ser i de treballar de l'Església, mentre la seva explicació queda solapada per moltes altres informacions. En aquest context, la comunicació i la utilització dels mitjans a l'abast han esdevingut avui una necessitat determinant per a l'Església.

En el marc de la població pirinenca, la comunicació que s'emet des del bisbat d'Urgell ha estat des del primer moment una expressió dels cicles vitals dels seus habitants.

Es tracta sobretot d'oferir testimoni del que passa a les contrades que envolten les parròquies i als seus habitants.

Els rectors són els notaris de la realitat, a través de la publicació dels capítols matrimonials, de les capitulacions –arranjaments i pactes entre propietaris i/o institucions–, de les inscripcions de batejos i defuncions. I aquestes anotacions escrites serveixen avui per resseguir no poques històries familiars i de comunitats senceres. Els rectors, els canonges, els religiosos, a través de les seves homilies, transmeten un format de la realitat, una cultura, uns valors que han perdurat fins avui en gran part. Són també els dipositaris de la cultura i de la formació.

Són una mena de periodistes *sui generis* que coneixen

M.ª Cristina Orduña i Ponti, delegada de mitjans de comunicació del bisbat d'Urgell i cap de protocol del copríncep episcopal

profundament la comunitat de la qual formen part i ens deixen testimoni a través dels llibres parroquials.

La diòcesi d'Urgell ha estat pionera en la utilització del català en els mitjans escrits.

1853. *Boletín Eclesiástico*. Mensual. Editada per la Cúria amb dades dels rectors cada mes. De nombre de pàgines variable segons el mes i la informació disponible. Conegut popularment entre els sacerdots com a BOBU, se segueix editant, amb una periodicitat bimensual.

La primera publicació del bisbat d'Urgell és el *Boletín Eclesiástico*, que es començà a editar a la diòcesi el dimecres 24 d'agost de 1853, només dos mesos després de prendre possessió del càrrec de bisbe d'Urgell un home de gran personalitat: Mons. Josep Caixal i Estradé. Mons. Caixal, d'una energia vital impressionant i també d'una gran capacitat de treball, va fer innumerables visites pastorals, eloqüents discursos, pregàries i solemnes processons... Era el principal canalitzador de les pràctiques religioses comunitàries, sobretot en l'època en què la comarca de l'Alt Urgell va viure moments de gran dificultat a causa de la passa de còlera. Les accions del bisbe Caixal mostren un home, més enllà de l'etiqueta fàcil de carlí i *trabucaire* –sobrenom popular–, molt implicat socialment i amb una gran força integradora al capdavant dels pobles que havia de regir espiritualment. En una diòcesi extensa i poc organitzada, una de les seves primeres disposicions va ser la creació del *Boletín eclesiástico del Obispado de Urgel*, quan només nou diòcesis d'Espanya en tenien. En un intent de recrear un estat social harmònic, en el qual un clergat ben preparat hi havia de fer un paper essencial. En el primer exemplar d'aquest *Boletín*, del quan us en faig una fotocòpia, Mons. Caixal considera que "lo primero que llamó nuestra solicitud pastoral fue el proporcionarla celosos misioneros apostólicos, los que, recorriendo (la diócesis) en todas direcciones, arrancasen vicios, plantasen virtudes, condujeran las almas extraviadas al camino de la fe, reconciliaran los desunidos i los enemistados e hiciesen florecer en todas partes la verdadera paz, aquella paz que el mundo no puede dar".

1917. *L'Estel de Núria*. Quinzenal, editada des de Núria a l'estiu i la resta de l'any des de la Seu d'Urgell. De format de 250x175 mm. De vuit pàgines, en dues columnes i cobertes.

El dia 1 de gener de 1917 neix la primera publicació en català al bisbat d'Urgell i una de les primeres de Catalunya en el seu format. *L'Estel de Núria* és una publicació mítica per a molts sacerdots. El seu objectiu era estendre i fomentar la devoció a la Mare de Déu de Núria. La redacció que portaven sacerdots es feia d'una manera peculiar; entre el 15 de juny i el 15 de setembre, es feia des del santuari de Nuria, i la resta de l'any s'editava des del seminari diocesà de la Seu d'Urgell, de puny de sacerdots de la diòcesi i de seminaristes. Es va editar fins al 1935, poc abans de la Guerra Civil, i se'n van editar 225 números.

1921. *Full Dominical*. Setmanal. S'editava des de la Cúria. Amb un format de 220x140 mm, quartilla, era de quatre pàgines en dues columnes.

El *Full Dominical d'Urgell* és també un dels primers butlletins informatius que es van fer adreçats a la població, als fidels. Hi contenia en el primer format les lectures del diumenge per ajudar a seguir la missa i a més, s'hi publicaven informacions litúrgiques i de festius, naixements, defuncions i misses. Quan hi havia festes entre setmana, es feia un suplement.

A partir de 1960 hi va haver una modificació de la maquetació. I el 1974, una segona reforma, que va introduir un format diferent i una novetat: es va començar a editar conjuntament amb d'altres diòcesis de la Tarraconense, en una experiència pionera que unificava alguns dels continguts i deixava una pàgina per a la informació més local. Amb tot, es deixà de banda el més parroquial i es va optar per informació més generalista de tota la diòcesi. Aquesta fórmula es manté vigent, per bé que es fan espais temàtics i de reflexió d'ambient local. Se segueix editant.

De la seva banda, les parròquies –almenys moltes– editen els seus propis fulletons amb les dades més locals que introdueixen al *Full Diocesà*.

1933. *El Militant*. Mensual. De vuit pàgines en tres columnes, de format 350x248 mm.

Aquesta publicació era editada per l'Acció Catòlica, i específicament pel seu grup a l'Alt Urgell. Acció Catòlica va viure a partir de 1920 una revifalla a tot Europa: aquest moviment de laics compromesos amb l'evangelització va tenir l'impuls del Sant Pare. La publicació feia de portaveu de l'entitat a la comarca. Era impresa per Fornesa i la subscripció costava tres pessetes a l'any. Se'n van publicar 20 números, fins al juliol-agost de 1935. Va tenir una vida efímera. Cal remarcar un suplement d'aquesta publicació, *Orientacions d'Acció Catòlica*, que es va editar el gener de 1935, també imprès per Fornesa.

1972. *Església d'Urgell*. Mensual. De 36-40 pàgines, actualment en quadricomia.

Es va iniciar amb el mandat de Mons. Joan Martí i Alanis, i en les seves primeres edicions es feia amb ciclostil. Una de les pioneres en l'edició va ser Dolors Majoral, que juntament amb Mn. Albert Vives formava part de la inicial redacció.

La revista ha passat per etapes molt diverses en la maquetació i format. Amb tot, el tractament de la informació i la utilització del català ha mantingut sempre una línia estable. Va ser absolutament pionera en l'ús del català en plena dictadura franquista. El fet de ser editada en un indret allunyat dels centres polítics en va facilitar la supervivència sense dificultats. Se'n fan en l'actualitat 1.000 exemplars. S'hi accedeix per subscripció. És coordinada per Miquel Vigo. Abans de fer un repàs de la infraestructura de comunicació de què es disposa en l'actualitat, vull fer un breu apunt: el 1823 es va editar un *Diario de Urgel*, portaveu de la Regència, que va trobar resposta en l'edició d'*El trapenses* i *El Veró d'Eroles*, de marcat accent carlí, que llençaven arengues al poble en favor d'una ideologia tradicionalista.

I, també, d'altra banda, cal assenyalar d'altres publicacions no vinculades específicament amb l'Església: *El Cadí*, de 1882, que renaixeria el 1903, el 1928 i el 1930 amb pocs números cada vegada; *El Centinela*, de 1890; *La Verdad*, de 1913, i *L'Escorcoll*, de 1972.

Actualitat

El bisbat d'Urgell disposa d'una infraestructura de comunicació important, que mira d'abastar el seu ampli espai geogràfic, tenint en compte la complexitat orogràfica de les zones de muntanya i les condicions específiques socials de cada àrea que el compon.

La nostra xarxa de mitjans està formada per una dotzena aproximada de publicacions parroquials setmanals de producció local (a cada parròquia o poble) i, a banda, una publicació periòdica setmanal, el *Full Dominical*, i una de mensual, *Església d'Urgell*. També la diòcesi disposa d'una emissora de ràdio, Ràdio Principat, que emet des de la Seu d'Urgell. Diàriament s'hi confeccionen serveis d'informació locals i programació pròpia, i hi ha quatre punts d'emissió repartits per l'àrea: al dial 105.0 a l'Alt Urgell, 107.5 a Andorra, 104.4 a la Cerdanya i 97.4

a Lleida. Es manté un lloc web d'actualització diària de la informació. Aquests mitjans estan suportats en producció i realització per l'equip de la Delegació de Mitjans de Comunicació.

D'altra banda, la Delegació dona suport per dur a terme la participació en la publicació setmanal *Catalunya Cristiana* i fa les funcions de gabinet de premsa en l'àrea diocesana i en tasques properes als serveis del Copríncep.

La tasca de la Delegació, en sintonia amb el bisbe i els vicaris generals, és projectar una imatge definida de la institució i del seu cap visible, de les activitats pastorals diverses, del patrimoni i la seva cura. Es fa a través de la intervenció en els mitjans convencionals, però també a través dels propis mitjans, d'abast més modest en la societat però que tenen com a objectiu explicar bé el missatge amb contingut transcendent de l'Església catòlica. Els nostres mitjans també suposen una zona de participació, a través de les pàgines d'opinió de les publicacions i, sobretot, de la programació de la ràdio. El missatge que tractem de comunicar és aquest: el d'una entitat de cor jove, capaç de mantenir-se activa i oberta a les noves generacions i que no perd de vista els seus avis i malalts. Amb esperit constructiu i dialogant, acollidora de nouvinguts a les comunitats.

Mitjans i objectius

Els mitjans de què disposem són de signe divers i cobreixen àrees diferents.

Així, el *Full Dominical* diocesà, Ràdio Principat i la web (www.bisbaturgell.org) cobreixen la informació més quotidiana i es mantenen molt al dia. En el cas dels mitjans amb una periodicitat més llarga, es procura donar informació de reportatge o bé de reflexió i opinió.

Treballem en la línia de crear una Església mediàtica, capaç d'aprofitar els mitjans a l'abast per fer passar el missatge transcendent. És per això que els nostres esforços se centren en la millora dels mitjans de proximitat: la ràdio i la web. La pèrdua de vendes reiterada en els darrers anys de les publicacions en paper, en sintonia amb la caiguda de consum que es registra en els grans mitjans convencionals, ens aboca a la millora del nostre *website*, com una eina de comunicació entre els membres de la nostra organització, però també amb els fidels i el públic objectiu que està a la xarxa.

La web, amb una ràtio de visites que ara supera les 180.000 i una mitjana setmanal d'unes 120, conté un volum d'informació important. La renovació en l'arquitectura de la informació ha incrementat notablement el nombre de visites i de consultes.

Ràdio Principat ha fet una millora de la programació aquest curs i ha apostat pel relleu del mitjà. El projecte radiofònic és important en un futur. La pèrdua de sacerdots i les dificultats per arribar als fidels fan que la seva capacitat d'oferir la paraula amb immediatesa i fidelitat resulti molt interessant. És remarcable que la Generalitat ha concedit tres freqüències que ens permeten assegurar l'emissió a la zona de Lleida, a la Cerdanya i a la Vall d'Aran.

El *Full Dominical* ha fet un esforç amb la renovació de la maqueta i la millora de continguts, ja sigui en les pàgines interiors com en la 4, on es té cura que la informació sigui al més immediata possible. Amb tot, cal tenir en compte que hi ha elements de producció que fan una mica lent el procés final. Hi ha una venda de 4.953 exemplars. Cal fer una remarca sobre els fulls parroquials. Les parròquies grans com Tremp, Andorra la Vella, la Seu d'Urgell i d'altres fan un destacable esforç per confeccionar un full d'àmbit parroquial que és distribuït de manera local.

La revista *Església d'Urgell* ha vist una renovació i millora de la maquetació i disseny, que ha guanyat en impacte visual. Es té molta cura dels articles i reportatges i es treballa per incloure-hi firmes de primera qualitat en l'àrea de la reflexió. L'objectiu és que la publicació es mantingui en despatxos o indrets no religiosos i que sigui un signe d'identitat de qualitat del bisbat. El nombre de subscriptors es manté en uns 900 des de fa uns cinc anys.

La corresponsalia a *Catalunya Cristiana* suposa la implicació d'Urgell en un mitjà que arriba a tot Catalunya. En aquest cas, el nombre de subscriptors a Urgell és de 123 respecte dels 1.437 de Barcelona. Hi ha 7 parròquies subscrites.

La complexitat de la diòcesi

Urgell és una diòcesi d'una certa complexitat: el càrrec de bisbe d'Urgell comporta també el càrrec de Copríncep d'Andorra, en uns temps de grans canvis socials i polítics. El paper d'un cap d'Estat d'estil humanista i molt abocat al respecte dels drets humans dóna una dimensió especial a les tasques de la Delegació de Mitjans, que ha de saber estar i filar prim en les tasques de gabinet informatiu de Mons. Vives.